

شیوه‌نامه حمایت از خوشه‌های پژوهشی چند تخصصی با محوریت علوم انسانی و اجتماعی

ماده ۱- تعاریف

۱-۱- خوشه پژوهشی چند تخصصی:

گروهی تخصصی شامل اعضای هیئت علمی دانشگاه، اعضای هیئت علمی دستیار پژوهشی، پژوهشگران پسادکتری، دانشجویان دوره‌های دکتری و کارشناسی ارشد و کارشناسان آزمایشگاه (در صورت نیاز) که با یک برنامه پژوهشی چند تخصصی، همگرا و پیشرو در راستای اولویت‌های پژوهشی کشور به مدت ۳ سال تشکیل شده و مورد حمایت قرار می‌گیرد.

۱-۲- سرپرست خوشه پژوهشی:

عضو برجسته هیئت علمی دانشگاه یا پژوهشگاه و دارای برنامه پژوهشی مدون در مرزهای علم و فناوری و دارای رویکرد حل مسئله که راهبری خوشه پژوهشی چند تخصصی را بر عهده دارد.

۱-۳- برنامه خوشه:

برنامه خوشه پژوهشی چند تخصصی توسط اعضای اصلی خوشه در قالب "فرم پیشنهاد ایجاد خوشه پژوهشی چند تخصصی" تهیه و از طریق سرپرست پیشنهادی خوشه برای بررسی و تصویب به بنیاد ملی علم ایران ارسال می‌شود.

خوشه پژوهشی چند تخصصی باید یکی از رویکردهای ذیل را دنبال کند:

- در راستای حل یکی از مسائل اصلی کشور باشد که در چشم‌انداز ۳ تا ۵ ساله زمینه بهبود شرایط زندگی و رفاه بیشتر شهروندان را فراهم می‌آورد.
- یک نوع پژوهش عمیق تحول‌آفرین و فرصت‌ساز/ راه حل محور باشد که در چشم‌انداز ۱۰ تا ۱۵ ساله به بهبود شرایط زندگی و رفاه بیشتر شهروندان کمک می‌کند.

ماده ۲- اهداف

- ۱-۲- تشکیل خوشه‌های پژوهشی با فعالیت بین‌رشته‌ای و چند تخصصی متشکل از مجموعه‌ای از استادان برجسته
- ۲-۲- توسعه و هدایت پژوهش‌های دانشگاهی و پیشرو به سمت اولویت‌های علمی و نیازهای کشور و مسائل نوپدید
- ۳-۲- توسعه ارتباطات علمی بین‌المللی در عرصه‌های نوپدید و پیشرو و یا توسعه نگاه علمی بین‌المللی در حوزه‌های مرتبط با چالش‌های جوامع انسانی
- ۴-۲- افزایش اشتغال پایدار و دانش‌بنیان در بین دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و سوق‌دادن آن‌ها به پژوهش‌های تأثیرگذار و علم‌پایه

ماده ۳ - ساختار

اعضای هر خوشه پژوهشی عبارتند از:

۱-۳ خوشه پژوهشی با محوریت علوم انسانی و اجتماعی

الف: سرپرست خوشه: سرپرست هر خوشه لازم است دارای شرایط زیر باشد:

- دارای سابقه هدایت و رهبری حداقل یک تیم متوسط تا بزرگ پژوهشی و اتمام موفق آن باشد.
- حداقل یک طرح پژوهشی خاتمه یافته موفق در بنیاد ملی علم ایران داشته باشد.
- سابقه پژوهشی مستند در حوزه خوشه پیشنهادی را دارا باشد یا دارای خدمات برجسته در حل مشکلات جامعه یا اثری ماندگار در آن زمینه باشد.
- در رزومه روایی به شرح کامل سابقه فعالیت‌های مرتبط با خوشه موردنظر، چشم‌انداز خوشه و گام‌های آتی برنامه خود بپردازد.

تبصره ۱: هر عضو هیئت علمی می‌تواند تنها در یک خوشه، سرپرست یا عضو اصلی باشد.

ب: اعضای تیم خوشه پژوهشی (علوم انسانی و اجتماعی):

- وجود حداقل دو عضو هیئت علمی دیگر از دانشگاه‌ها یا مؤسسات علمی داخلی یا بین‌المللی با نقش و تعهدات شفاف در خوشه با تخصص‌های کاملاً متفاوت ضروری می‌باشد و استفاده از اعضای هیئت علمی با سابقه قبلی همکاری، به عنوان عضو اصلی و یا همکار توصیه می‌شود.
- پژوهشگران پسادکتری تحت نظر اعضای هیئت علمی در صورت نیاز
- دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد در صورت نیاز
- کارشناسان و پژوهشگران مجرب در صورت نیاز

ماده ۴- مراحل اجرایی تشکیل خوشه‌ها

۴-۱- اعلام اولویت‌های تشکیل خوشه پژوهشی

در هر دوره از فراخوان، واحد مربوطه در بنیاد اولویت‌های موضوعی را برای دریافت پیشنهاد تعیین می‌نماید. اولویت‌ها بر اساس نیازها و بازخوردهای علمی در دوره‌های بعد بازبینی می‌شود.

۴-۲- فرایند درخواست تشکیل خوشه پژوهشی

الف) بارگذاری فرم رزومه روایی (Narrative CV) و خلاصه پیشنهاد (concept note) تشکیل خوشه پژوهشی توسط عضو هیئت علمی دارای شرایط سرپرستی خوشه از طریق سامانه کاپیر با رعایت شرایط ذکر شده، مشروط به آنکه:

در خلاصه پیشنهاد ارائه شده دستاوردهای مورد انتظار روشن باشد.

- موضوع پیشنهادی بین‌رشته‌ای باشد.
- نقش متخصص هر رشته در آن مشخص و معنادار باشد.

- اعضای اصلی خوشه از سرآمدان رشته تخصصی خود باشند.

ب) در صورت تأیید اولیه خلاصه پیشنهاد و شرایط سرپرست در مرحله غربالگری، پیشنهاد کامل طبق دستورالعمل دریافتی از بنیاد ملی علم ایران آماده و ارسال گردد.

۴-۳- داوری: هر یک از پیشنهادهای خوشه‌های پژوهشی توسط داورانی به انتخاب کمیته مربوطه مورد بررسی قرار می‌گیرند. اسامی داوران محرمانه تلقی شده و نظرات آنان جهت تصمیم‌گیری به کار گرفته خواهد شد. در صورت لزوم برای پیشنهادها برتر جلسه ارائه و دفاع شفاهی برگزار می‌شود.

مسئولیت اولویت‌بندی و تصویب پیشنهادها، ارسالی از سوی اعضای هیئت علمی، برعهده "شورای هدایت و نظارت پژوهش‌های چند تخصصی و نوظهور" در بنیاد علم ایران است. دبیرخانه این برنامه با توجه به اولویت‌های علمی فراخوان، برجستگی علمی و سوابق پژوهشی ۵ سال اخیر نامزدان سرپرستی و اعضای اصلی خوشه‌ها، برنامه‌های پیشنهادی آنان و همچنین نظرات تخصصی داوران، پیشنهادها، ارسالی را اولویت‌بندی و مواردی را تصویب می‌کند.

۴-۴- امضای تفاهم‌نامه: پس از تصویب خوشه پژوهشی، فعالیت خوشه‌ها با انعقاد تفاهم‌نامه میان رئیس بنیاد و سرپرست خوشه پژوهشی آغاز می‌شود.

۴-۵- حداقل برون‌داد هر خوشه:

از هر خوشه پژوهشی چند تخصصی در حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی انتظار می‌رود در یک دوره ۳ ساله، دارای حداقل برون‌دادهای زیر باشد:

- انتشارات علمی معتبر و مرتبط با خوشه پژوهشی؛
- در مقاله ارائه شده به‌عنوان دستاورد مرتبط با خوشه، کافی است یکی از اعضای اصلی نویسنده مسئول باشد.
- تولید بسته فرهنگی؛ تألیف، ارائه نرم‌افزار مرتبط و
- بسته‌های سیاستی؛
- ارائه پیش‌نویس طرح یا لایحه برای بررسی و تصویب به مجلس یا دولت برای حل یک مسئله اساسی (با تأیید بنیاد علم ایران)
- ارائه پیش‌نویس برنامه اقدام به سازمان‌ها یا نهادهای مسئول برای حل یک مسئله اساسی (با تأیید بنیاد علم ایران)
- برگزاری نشست‌ها و کارگاه‌های تخصصی منظم
- طراحی و ارائه مدل و الگو متناسب با حوزه پژوهشی خوشه

۴-۶- ارزیابی:

بروندادهای خوشه پژوهشی به‌صورت سالانه از سوی واحد مربوط در بنیاد ملی علم ایران مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. برای هر خوشه پژوهشی ۲ ناظر توسط این واحد تعیین خواهد شد. سرپرست هر خوشه پژوهشی متعهد می‌گردد گزارش بروندادهای حاصل از فعالیت خوشه پژوهشی خود را به‌صورت کتبی و شش‌ماهه ارائه کند. این گزارش پس از تأیید ناظران، توسط واحد و کارگروه‌های مربوطه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. علاوه بر این به‌منظور ارزیابی سالانه، سرپرست خوشه لازم است پیشرفت

طرح را به صورت شفاهی (حضوری یا مجازی) در شورای هدایت و نظارت و در حضور ناظران ارائه نماید. همچنین بازدید حضوری توسط ناظران و اعضاء شورای هدایت و نظارت به عمل می آید.

تأیید گزارش سالانه ملاک تمدید فعالیت های خوشه پژوهشی برای سال بعد از آن است.

۴-۷- بسته های حمایتی از خوشه پژوهشی: امکانات و امتیازات قابل تخصیص به خوشه های پژوهشی موارد زیر را در برمی گیرد:

- پرداخت پژوهانه به اعضای هیئت علمی
- پرداخت هزینه متعارف برای شرکت در یک همایش بین المللی خارج از کشور در سال برای یکی از اعضای اصلی خوشه
- پرداخت پژوهانه به پژوهشگران پسادکتری خوشه و حداکثر ۳ نفر هم زمان
- پرداخت پژوهانه به دانشجویان دکتری همکار خوشه
- بهره گیری از خدمات کارشناس آزمایشگاه (در صورت نیاز)
- هزینه های دعوت از یک استاد خارجی مرتبط با موضوع خوشه برای مدت دو هفته در سال
- پرداخت هزینه مواد مصرفی، خدمات تخصصی آزمایشگاهی (در صورت نیاز)

۴-۸- پرداخت اعتبارات خوشه پژوهشی:

- پرداخت اعتبارات تخصیص یافته به هر خوشه پژوهشی بر اساس قرارداد منعقد شده طی ۲ مرحله در هر سال انجام می پذیرد.
- تا سقف ۵۰ درصد اعتبارات برای هزینه های پرسنلی و تعاملات بین المللی قابل پرداخت است.

بنیاد ملی علم ایران